

Troms historielag

Romssa historjásearvi

Høstseminaret på Trondarnes 3. og 4. november 2018:

1000 års markering av Asbjørn Selsbane og Tore Hund

Deltagerne på Troms historielag sitt høstseminar konkluderte med at vi sjøl må få fram den egentlige historia om striden mellom kong Olav og håløyghøvdingene, som senere førte til slaget på Stiklestad. Det er mange uavklarte spørsmål knytta til sagatida i nord og hvorfor det var så viktig for kong Olav å legge Hålogaland under seg. Det bør forskes mer, både på håløygenes og samenes roller, på ressursene, ferdaveger, handel og på båttradisjonene. Vi bør få i stand utgravinger her nord som kan gi oss håndfaste holdepunkter fra denne tida. Det er på tide at vi får utgitt en helhetlig historiebok om Hålogaland. For å få en brei markering og deltagelse til den nasjonale 1000-års markeringa, bør kystleden stå sentralt. Det bør organiseres en seilas nordfra langs kysten til Stiklestad, gjerne også sørfra.

Rapport

Troms historielags høstseminar 2018 var om Asbjørn Selsbane og Tore Hund. Det er nå 1000 år siden Asbjørn overtok høvdingegården på Trondenes og trosset Olav Haraldsson sin kornboikott. Kongens tiltak for å tukte de gjenstridige håløyghøvdingene, endte med at Tore Hund drepte Olav Haraldsson på Stiklestad i år 1030. Han har etter det blitt fremstilt som en skurk i sør.

Vi må nytte anledninga til å få fram vår historie. Olav Haraldsson hadde drept alle tre nevøene til Tore Hund. Det var brorens sønn Asbjørn, det var søsterens to sønner Tore og Grjotgard. I tillegg var ektemannen til søstera (Olve på Egge) og svigerfaren til broren (Erling Skjalgsson) blitt drept av kongens menn. Sjøl var Tore trua på livet og fratatt sine privilegier. Kongen sin strategi var å frata høvdingene status for heller å gi folk av lavere rang gårds- og lensrettigheter for å få deres lojalitet. Det var viktig for kongen å svekke høvdingene i denne rike og velstående landsdelen.

Historia om den nordlige landsdel må vi sjøl sørge for å få fram hvis ikke Tore Hund bare skal bli sett på som Olav den hellige sin drapsmann. Kirka har fremstilt slaget som kristninga av landet, men håløygingene hadde latt seg kristne lenge før. Det var en borgerkrig.

Vi må benytte jubileet til å få fram en helhetlig, ikke bare en fragmentert historiefortelling om Hålogaland. Foredragsholderne Håvard Dahl Bratrein og Alf Ragnar Nielssen har bidratt til å løfte opp den nordlige landsdel sin historie i sagatida. Dette arbeidet må det bygges vidare på.

På slutten av seminaret samlet Troms historielag representanter fra de lokale lag. Det var stor enighet om at vi må få synliggjort historia til Hålogaland, med spesiell vekt på Tore Hund sitt rike, dvs. det som er dagens Finnmark, Troms og nordre Nordland. Sannsynligvis må det bli landsdelens oppgave å fortelle historia. Da må vi kreve at det blir forsket mer på Høvdingsetenes funksjon i nord og deres samkvem med samene, både når det gjelder handel, vareeksport og finneskatt. Utgravinger her nord vil kunne bidra til å synliggjøre mer av landets sagahistorie. Kanskje vil vi komme til den

erkjennelsen at Hårfagreættas rikssamling ikke var til fordel hverken for samene eller for håløyingene.

Til det nasjonale jubileet må vi få til noe håndfast om Hålogaland som også kan brukes etter jubileet. Vi bør ikke være smålåten og finne oss i symbolske gjenstander og skilt. Vi må ha noe synlig og konkret som viser vikingehistoria. Et stornaust er en ide, selv om det er smålåten i forhold til vikingmuseum, oppbygging av gårdstun og vikinglandsbyer som allerede er realisert i sør. Noe konkret må vi ha for at historia vår ikke skal bli avglemt. Det må være noe som vil kunne virke i ettertid.

Ved selve jubileemarkeringa må vi synliggjøre Tore Hund og Asbjørn Selsbane sine reiser. Kystleden kan brukes, en seilas fra Bjarkøy til Stiklestad er et forslag. Her kan de historiske stedene markeres samt de mange høvdingesetene. Leia var den sentrale ferdselsåra i vikingetida og bør nå være en arena for en seilas. En seilas langs kysten bør involvere lag og foreninger. Historielag, kystlag, friluftsråd, båtforeninger, bygdelag med flere er en ressurs som arrangørene av det nasjonale jubileet må involvere.

Troms historielag oppfordrer prosjektledelsen for det nasjonale markeringa av Stiklestad 2030 å samle alle lag og foreninger langs kysten til samarbeidsmøter for å få en breiest mulig markering og deltagelse i årene fremover til 1000-års markeringa.

Troms, 8/11 2018

TROMS HISTORIELAG

ved styret.